

JEGYZŐKÖNYV
az 1991-es Alpesi Egyezmény turizmus területén történő alkalmazásáról
„Turizmus” jegyzőkönyv

Preambulum

A NÉMETORSZÁGI SZÖVETSÉGI KÖZTÁRSASÁG,

AZ OSZTRÁK KÖZTÁRSASÁG,

A FRANCIA KÖZTÁRSASÁG,

AZ OLASZ KÖZTÁRSASÁG,

A LIECHTENSTEINI HERCEGSÉG,

A MONACÓI HERCEGSÉG,

A SZLOVÉN KÖZTÁRSASÁG,

A SVÁJCI ÁLLAMSZÖVETSÉG,

és az

EURÓPAI KÖZÖSSÉG,

MEGFELELVÉ az Alpok védelméről szóló, 1991. november 7-i egyezményből (Alpesi Egyezmény) eredő feladatuknak, hogy átfogó politika keretében biztosítsák az alpesi térség védelmét és fenntartható fejlődését,

ALKALMAZVA az Alpesi Egyezmény 2. cikke (2) és (3) bekezdése szerint rájuk háruló általános kötelezettségeket,

FIGYELEMBE VÉVE a szerződő feleknek a gazdasági érdekek és az ökológiai követelmények összehangolására, valamint a fenntartható fejlődés biztosítására irányuló akaratát,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy az Alpok az ott élő népesség számára életük keretét és gazdasági környezetet jelent,

MEGGYŐZŐDVE ARRÓL, hogy az ott élő népességnek biztosítani kell a lehetőséget, hogy önmaga határozza meg szociális, kulturális és gazdasági fejlődésére irányuló programját, és a meglévő intézményi kereteken belül részt vegyen annak végrehajtásában,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a városi civilizáció fejlődése növekvő igényt ébreszt a mai emberben a turizmus és a változatos szabadidős tevékenység iránt,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Alpok változatos időtöltési lehetőségei, tájainak gazdagsága és ökológiai körülményeinek sokfélesége miatt Európa egyik legnagyobb idegenforgalmi és szabadidős tevékenységet befogadó térsége, valamint azt, hogy az Alpok jövőjének tétjéről a nemzeti kereteken túllépve kell gondolkodni,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy egyes szerződő felek népességének jelentős része az Alpokban él, valamint arra, hogy az alpesi turizmus közös érdekű kérdés, mivel hozzájárul az állandó népesség fenntartásához,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy a hegyvidéki turizmus fejlődésének kontextusát az egyre erősebben globalizálódó piaci verseny jellemzi, valamint arra, hogy a szektor jelentős mértékben hozzájárul az alpesi térség gazdasági teljesítményéhez,

FIGYELEMMEL a turizmus és a környezetvédelem közötti összhang javulására utaló egyes újabb tendenciákat: az ügyfelek egyre növekvő igényét a vonzó és télen-nyáron épségben megóvott természetes környezet iránt, valamint számos helyi döntéshozó törekvését, hogy a környezetvédelmi szempontok szerint javítsák a vendégfogadás kereteinek minőségét,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az alpesi térségben minden egyes terület esetében fokozottan tekintetbe kell venni, illetve sajátosságainak megfelelően fel kell mérni a helyi ökoszisztémák alkalmazkodási képességét,

FIGYELEMBE VÉVE, hogy az Alpokban a természeti és kulturális örökség és a táj a turizmus létfontosságú alapját képezik,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy az alpesi államokat jellemző természeti, kulturális, gazdasági és intézményi különbségek a különböző régiók autonóm fejlődését és eltérő turisztikai kínálatát eredményezték, amely a nemzetközi kínálat egysíkúvá válása helyett diverzifikált és egymást kiegészítő turisztikai tevékenységek forrásává válhat,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy a természeti örökség hasznosítására, valamint a szolgáltatások minőségére épülő idegenforgalmi gazdálkodás fenntartható fejlődése elkerülhetetlen szükségszerűség, tekintettel az alpesi régiók többségének a turizmustól való függésére, valamint arra, hogy a turizmus e régiók népessége számára fontos túlélési esélyt jelent,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy a turistákat ösztönözni kell a természet megóvására, illetve segíteni kell őket az általuk látogatott régióban élő és dolgozó népesség jobb megértésében, valamint hogy az alpesi térségben meg kell teremteni az optimális feltételeket a természetnek a maga sokféleségében történő valódi felfedezéséhez,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy az idegenforgalmi struktúrák, illetve működésük javítására irányuló intézkedéseknek az alpesi térség szintjén, összehangolt keretek között történő végrehajtása az idegenforgalmi szakmai szervezetek és a területi testületek feladata,

AZZAL A SZÁNDÉKKAL, hogy az alpesi térség fenntartható fejlődését a természetet tiszteletben tartó turizmus fejlesztése révén biztosítsák, mely egyúttal az ott élő népesség élet- és gazdasági körülményeinek is létfontosságú alapját képezi,

MEGGYŐZŐDVE ARRÓL, hogy bizonyos problémák csak országhatárokon átnyúló együttműködés keretében oldhatók meg és az alpesi térség országai részéről közös intézkedéseket igényelnek,

A KÖVETKEZŐKBEN ÁLLAPODTAK MEG:

I. FEJEZET

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1. cikk

Célkitűzés

E jegyzőkönyv célja, hogy a meglévő intézményi kereteken belül, a természetet tiszteletben tartó turizmus ösztönzésével hozzájáruljon az alpesi térség fenntartható fejlődéséhez, olyan egyedi intézkedésekkel és ajánlásokkal, melyek a helyi népesség és a turisták érdekeit egyaránt figyelembe veszik.

2. cikk

Nemzetközi együttműködés

(1) A szerződő felek vállalják, hogy elhárítják az akadályokat az alpesi térség területi testületei közötti nemzetközi együttmű-

ködés elől, valamint hogy ösztönzik a közös problémák megfelelő területi szinten létrejövő együttműködés útján történő megoldását.

(2) A szerződő felek ösztönzik az érintett országok illetékes szervei közötti fokozott nemzetközi együttműködést. E cél érdekében a természettel összhangban lévő idegenforgalmi és szabadidős tevékenységek egyeztetése révén felügyelik a határon átnyúló turisztikai övezetek megfelelő hasznosítását.

(3) Amennyiben a területi testületek valamely kérdésben nem tudnak intézkedéseket hozni, mert az nemzeti vagy nemzetközi hatáskörbe tartozik, biztosítani kell számukra a lehetőséget, hogy hatékony módon képviselhessék a népesség érdekeit.

3. cikk

A célkitűzések figyelembevétele az egyéb politikákban

A szerződő felek vállalják, hogy a jegyzőkönyv célkitűzéseit az alpesi régióra irányuló egyéb politikáikban, nevezetesen a területrendezési, a közlekedési, a mezőgazdasági, az erdőgazdálkodási és a természet-, illetve környezetvédelmi szektorban, valamint az esetleges negatív vagy ellentétes hatások csökkentése érdekében a víz- és energiaellátásra irányuló politikájukban is tekintetbe veszik.

4. cikk

A területi testületek részvétele a döntéshozatalban

(1) Mindegyik szerződő fél vállalja, hogy a meglévő intézményi kereteken belül meghatározza az intézmények és a közvetlenül érintett területi testületek közötti egyeztetés és együttműködés leghatékonyabb szintjét, a közös felelősségvállalás elősegítése érdekében, a turizmussal kapcsolatos politika alkalmazása, illetve az ehhez kapcsolódó intézkedések végrehajtása terén való együttműködés erősítésére és fejlesztésére törekedve.

(2) A közvetlenül érintett területi testületek hatásköreik tiszteletben tartásával és a meglévő intézményi kereteken belül részt vesznek a politikák és intézkedések előkészítésének és végrehajtásának minden egyes fázisában.

II. FEJEZET

EGYEDI INTÉZKEDÉSEK

5. cikk

A turisztikai kínálat felügyelete

(1) A szerződő felek vállalják, hogy felügyelik az alpesi térségnek a természettel összhangban, a turizmus által biztosított, fenntartható idegenforgalmi fejlődését. E cél érdekében támogatnak minden olyan, a legmegfelelőbb szinten működő illetékes hatóságok által kezdeményezett irányadó elvet, fejlesztési programot és ágazati tervet, amely összhangban van a jegyzőkönyv célkitűzéseivel.

(2) Ezek az intézkedések lehetővé teszik a tervbe vett fejlesztések előnyeinek és hátrányainak értékelését és összehasonlítását, nevezetesen:

a) azok társadalmi-gazdasági következményeit a helyi népesség életére;

b) a talaj, a víz, a levegő, a természeti egyensúly, illetve a táj megóvása szempontjából várható következményeket, figyelemmel a sajátos ökológiai adottságokra, a természeti erőforrásokra, valamint az ökoszisztémák alkalmazkodási képességének határára;

c) azok következményeit az államháztartásra.

6. cikk

Az idegenforgalmi fejlődés irányai

(1) A szerződő felek a turizmus fejlesztése során tekintetbe veszik a természetvédelemmel és a táj megóvásával kapcsolatos aggodalmakat. Ennek érdekében vállalják, hogy minden tőlük telhetőt megtesznek a táj megóvása szempontjából kedvező és a környezetet nem károsító projektek elősegítése érdekében.

(2) A szerződő felek olyan fenntartható politikát folytatnak, amely erősíti a természettel összhangban az alpesi turizmus versenyképességét, és ezáltal jelentős mértékben hozzájárul az alpesi térség társadalmi-gazdasági fejlődéséhez. Ennek keretében előmozdítják az innovációt és a kínálat bővítését támogató intézkedéseket.

(3) A szerződő felek felügyelik, hogy az erőteljes idegenforgalmi nyomás alatt álló régiókban fokozottan érvényesüljön a turizmus intenzív, illetve extenzív formái közötti egyensúlyra irányuló törekvés.

(4) Amennyiben ösztönző intézkedésekre kerül sor, az alábbi szempontokra kell tekintettel lenni:

a) az intenzív turizmus esetében: a meglévő idegenforgalmi struktúrák és létesítmények hozzáigazítása az ökológiai követelményekhez, valamint új, a jegyzőkönyv célkitűzéseivel összhangban lévő struktúrák kialakítása;

b) az extenzív turizmus esetében: a természettel összhangban lévő és a környezetet tiszteletben tartó idegenforgalmi kínálat fenntartása vagy fejlesztése, valamint az idegenforgalmi befogadó régiók természeti és kulturális örökségének valorizálása.

7. cikk

Minőségjavító törekvés

(1) A szerződő felek olyan politikát folytatnak, amely az alpesi régió egészében elősegíti az idegenforgalmi kínálat minőségének állandó és rendszeres javítását, különös tekintettel az ökológiai követelményekre.

(2) A szerződő felek előmozdítják a tapasztalatcserét és a minőségi javulást célzó közös cselekvési programokat, nevezetesen:

- a) a létesítmények beillesztését a tájba és a természetes környezetbe;
- b) a városfejlesztést és az építészetet (az új építményeket és a falvak rehabilitációját);
- c) az idegenforgalmi szálláshelyeket és az idegenforgalmi szolgáltatásokat;
- d) az alpesi térség idegenforgalmi termékeinek bővítését, a különféle területek kulturális tevékenységének értéknövelő hatása révén.

8. cikk

A turisztikai forgalom szabályozása

A szerződő felek előmozdítják a turisztikai forgalom szabályozását, különösen a védett térségekben, a helyszínek tartós megóvása érdekében, a vendégforgalom eloszlásának és fogadásának megszervezése révén.

9. cikk

A fejlődés természetes határai

A szerződő felek felügyelik, hogy az idegenforgalmi fejlődés igazodjon a környezet sajátosságaihoz és az érintett település vagy régió rendelkezésre álló forrásaihoz. Az olyan projektek esetében, amelyek várhatóan különlegesen hatást fejtenek ki a környezetre, a meglévő intézményi kereteken belül el kell végezni az előzetes hatáértékelést, amelyet figyelembe kell venni a későbbi döntések során.

10. cikk

Nyugalmi területek

A szerződő felek vállalják, hogy saját szabályozási rendszereiknek megfelelően és az ökológiai kritériumok alapján kijelölik azokat a nyugalmi területeket, ahol le kell mondani minden idegenforgalmi célzatú területrendezésről.

11. cikk

Szálláshely-politika

A szerződő felek olyan szálláshely-politikát alakítanak ki, amely figyelembe veszi a rendelkezésre álló területek szűkösségét, előmozdítva a fizetővendég-szolgáltatást, a meglévő épületek rehabilitálását és kihasználását, valamint a meglévő szálláshelyek korszerűsítését és minőségének javítását.

12. cikk

Sífelvonók

(1) A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a sífelvonók engedélyezéséhez kapcsolódó nemzeti szintű eljárás keretében olyan politikát alakítanak ki, amely a gazdasági és biztonsági követelményeken túl az ökológiai és tájvédelmi követelményeknek is megfelel.

(2) A sífelvonók működtetésére vonatkozó új engedélyek kibocsátásának, illetve koncessziók engedélyezésének feltételévé kell tenni a használaton kívüli sífelvonók leszerelését, illetve elszállítását, valamint a használaton kívüli felületek természeti környezetének elsősorban helyi eredetű növényfajok telepítése által történő helyreállítását.

13. cikk

Turisztikai gépjárműforgalom és tömegközlekedés

(1) A szerződő felek előmozdítják a turisztikai övezeteken belüli gépjárműforgalom csökkentését célzó intézkedéseket.

(2) Ezen túlmenően ösztönzik mindazokat a magán- vagy közkezdeményezéseket, amelyek célja a turisztikai övezetek és központok tömegközlekedési eszközök általi megközelíthetőségének javítása, illetve a tömegközlekedési eszközök használatának ösztönzése.

14. cikk

Egyedi területkezelési technikák

1. Sípályák

(1) A szerződő felek felügyelik, hogy a sípályák kialakítása, karbantartása és üzemeltetése a lehető legnagyobb mértékben igazodjon a tájhoz, tekintetbe véve a természeti egyensúlyt és a biotópok érzékenységét is.

(2) A lehető legnagyobb mértékben korlátozni kell a területek átalakítását, valamint amennyiben a természeti körülmények lehetővé teszik, gondoskodni kell az átalakított területek növényzetének elsősorban helyi eredetű növényfajok segítségével történő helyreállításáról.

2. Műhó előállítása

A nemzeti jogszabályok az egyes területekre jellemző hideg időszakok alatt engedélyezhetik a műhó előállítását, nevezetesen az erőteljes használatnak kitett területek biztonsága érdekében, ha az érintett terület hidrológiai, éghajlati és ökológiai körülményei azt megengedik.

15. cikk

Sportolási szokások

(1) A szerződő felek vállalják, hogy meghatározzák a szabad-
téri sportolási szokások szabályozására irányuló politikájukat,
különösen a védett övezetek tekintetében, a sportolás környe-
zetre káros hatásainak elkerülése érdekében. Ez a szabályozás
szükség esetén egyes sportolási szokások betiltásához is
vezethet.

(2) A szerződő felek vállalják, hogy maximális mértékben
korlátozzák, és szükség esetén megtiltják a motorizált sportok
művelését az illetékes hatóságok által e célra kijelölt övezeteken
kívül.

16. cikk

Légi járművek leszállása

A szerződő felek vállalják, hogy maximális mértékben korlá-
tozzák, és szükség esetén megtiltják a légi járművek repülőte-
reken kívül, sportolási célokból történő leszállását.

17. cikk

A gazdaságilag gyenge régiók és közösségek fejlődése

A szerződő felek számára javasolt, hogy tanulmányozzák a
gazdaságilag gyenge régiók és közösségek kiegyensúlyozott
fejlődését elősegítő, megfelelő területi szintű megoldások lehe-
tőségét.

18. cikk

A szünidő elosztása

(1) A szerződő felek törekednek a befogadó régiókra irányuló
turisztikai kereslet térben és időben való optimális elosztására.

(2) E cél érdekében helyénvaló támogatni az államok közötti
együttműködést a munkaszüneti időszakok elosztásával, vala-
mint a turisztikai szezon meghosszabbításával kapcsolatosan.

19. cikk

Az innováció ösztönzése

A szerződő felek számára javasolt, hogy fejlesszék az e jegyző-
könyv iránymutatásainak megvalósítására alkalmas ösztönző

eszközöket; e cél érdekében tanulmányozni kell egy alpesi inno-
vációs díj lehetőségét, mely az e jegyzőkönyv célkitűzéseivel
összhangban lévő innovatív turisztikai létesítményeket és
termékeket jutalmazná.

20. cikk

**A turizmus, a mezőgazdaság, az erdőgazdálkodás és a
kézműipar közötti együttműködés**

A szerződő felek támogatják a turizmus, a mezőgazdaság, az
erdőgazdálkodás és a kézműipar közötti együttműködést. E
célból különösen elősegítik a fenntartható fejlődés irányába
mutató, munkahelyteremtő tevékenységek kombinált fejleszté-
sét.

21. cikk

Kiegészítő intézkedések

A szerződő felek a fenntartható turizmus érdekében további, az
e jegyzőkönyv keretében tervezett intézkedéseket kiegészítő
intézkedéseket hozhatnak.

III. FEJEZET

KUTATÁS, KÉPZÉS ÉS TÁJÉKOZTATÁS

22. cikk

Kutatás és megfigyelés

(1) A szerződő felek ösztönzik, és szorosan együttműködve
összehangolják mindazon kutatási és rendszeres megfigyelési
tevékenységeket, melyek a turizmus és az alpesi környezet
kölcsonhatásainak jobb megismerése és a fejlődési távlatok
elemzése szempontjából hasznosnak bizonyulnak.

(2) A szerződő felek felügyelik a nemzeti szintű kutatások és
rendszeres megfigyelés eredményeinek integrálását egy közös,
állandó megfigyelési és tájékoztatási rendszerbe, valamint az
eredményekhez való nyilvános hozzáférést a meglévő intéz-
ményi kereteken belül.

(3) A szerződő felek vállalják, hogy információkat cserélnek
kölcsonös tapasztalataikról, melyek e jegyzőkönyv intézkedé-
seinek és ajánlásainak végrehajtása szempontjából hasznosnak
ígérkeznek, valamint összegyűjtik a turizmus minőségi fejleszté-
sére vonatkozó adatokat.

23. cikk

Képzés és tájékoztatás

(1) A szerződő felek elősegítik a szakmai alapképzést és továbbképzést, illetve a közvélemény tájékoztatását minden, a jegyzőkönyv célkitűzéseihez, intézkedésihez és végrehajtásához kapcsolódó területen.

(2) A szerződő felek számára ajánlott, hogy a turizmushoz közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó mesterségek szakmai képzése keretében bevezessék a természetes környezetre és a környezetvédelemre vonatkozó ismeretek oktatását is. Ez az intézkedés a turizmus és a környezetvédelem területeit egyesítő új képzési formákat eredményezhet. Például:

— „természetvédelmi oktató”,

— „üdülőhelyi minőségfelelős”,

— „idegenforgalmi asszisztens fogyatékkal élő személyeknek”.

IV. FEJEZET

VÉGREHAJTÁS, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

24. cikk

Végrehajtás

A szerződő felek vállalják, hogy felügyelik e jegyzőkönyv végrehajtását, és a meglévő intézményi kereteken belül meghoznak minden megfelelő intézkedést ennek érdekében.

25. cikk

A kötelezettségek betartásának ellenőrzése

(1) A szerződő felek rendszeresen jelentést tesznek az állandó bizottságnak az e jegyzőkönyv értelmében hozott intézkedésekről. A jelentésnek ki kell térnie a meghozott intézkedések hatékonyságának kérdésére is. A jelentések időszakosságát az Alpesi konferencia határozza meg.

(2) Az állandó bizottság megvizsgálja e jelentéseket, hogy ellenőrizze, a szerződő felek eleget tettek-e az e jegyzőkönyvből eredő kötelezettségeiknek. A bizottság e célból kiegészítő infor-

mációkat kérhet az érintett szerződő felektől, illetve más információforrásokat is igénybe vehet.

(3) Az állandó bizottság jelentést készít az Alpesi konferenciának arról, hogy a szerződő felek mennyiben tettek eleget az e jegyzőkönyvből eredő kötelezettségeiknek.

(4) Az Alpesi konferencia megismerkedik e jelentéssel. Amennyiben a kötelezettségek elmulasztását állapítja meg, a konferencia elfogadhat erre vonatkozó ajánlásokat.

26. cikk

A rendelkezések hatékonyságának ellenőrzése

(1) A szerződő felek rendszeresen megvizsgálják és értékelik e jegyzőkönyv rendelkezéseinek hatékonyságát. Amennyiben a célkitűzések elérése érdekében szükségesnek mutatkozik, a szerződő felek előkészítik a jegyzőkönyv megfelelő módosításainak elfogadását.

(2) A rendelkezések értékelésében a meglévő intézményi kereteken belül a területi testületek is részt vesznek. A szerződő felek kikérhetik az érintett területeken működő nem kormányzati szervezetek véleményét is.

V. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

27. cikk

Az Alpesi Egyezmény és a jegyzőkönyv kapcsolata

(1) Ez a jegyzőkönyv az Alpesi Egyezménynek az egyezmény 2. cikke és további vonatkozó cikkei szerinti jegyzőkönyve.

(2) E jegyzőkönyv szerződő felévé kizárólag olyanok válhatnak, akik az Alpesi Egyezménynek is szerződő felei. Az Alpesi Egyezmény felmondása egyúttal e jegyzőkönyv felmondását is jelenti.

(3) Az Alpesi konferencia e jegyzőkönyvhöz kapcsolódó kérdésekben hozott döntései alkalmával kizárólag e jegyzőkönyv szerződő felei vehetnek részt a szavazásban.

28. cikk

Aláírás és megerősítés

(1) Ez a jegyzőkönyv 1998. október 16-án áll nyitva aláírásra az Alpesi Egyezményt aláíró államok és az Európai Közösség tagállamai előtt, 1998. november 16-tól pedig a letéteményes Osztrák Köztársaságban áll nyitva aláírásra.

(2) Ez a jegyzőkönyv a jegyzőkönyvhöz való csatlakozás szándékát kifejező valamennyi szerződő félre vonatkozólag három hónappal azt követően lép hatályba, hogy három állam letétbe helyezte megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratát.

(3) Minden olyan aláíró állam tekintetében, amely később fejezi ki a jegyzőkönyvhöz való csatlakozás szándékát, a jegyzőkönyv három hónappal azt követően lép hatályba, hogy a megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okiratot letétbe helyezték. A jegyzőkönyv valamely módosításának hatálybalépését követően a jegyzőkönyv minden újabb szerződő fele a módosított formájú jegyzőkönyv szerződő felévé válik.

29. cikk

Értesítések

A letéteményes értesíti valamennyi, a preambulumban említett államot és az Európai Közösséget e jegyzőkönyvvel kapcsolatban:

- a) minden aláírásról;
- b) minden megerősítő, elfogadó vagy jóváhagyó okirat letétbe helyezéséről;
- c) a jegyzőkönyv hatálybalépésének bármilyen időpontjáról;
- d) a szerződő vagy aláíró felek által tett bármely nyilatkozatról;
- e) minden felmondásról szóló értesítésről és a felmondás hatálybalépésének időpontjáról.

A fentiek hitelül az alulírott kellően meghatalmazott személyek aláírták ezt a jegyzőkönyvet.

Kelt Bledben, 1998. október 16-án, német, francia, olasz és szlovén nyelven, a szövegek mindegyike egyaránt hiteles, melyekből egy eredeti példányt az Osztrák Állami Levéltárban helyeznek letétbe. A letéteményes minden egyes aláíró államnak eljuttat egy-egy hitelesített másolatot.